

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
за участі:
АГХ Гірничо-металургійна Академія в Кракові, Польща
Казахський агротехнічний університет імені Сакена Сейфулліна, Казахстан
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Україна
SCIRE Foundation, Польща
Міжнародне філософсько-космологічне суспільство, Україна
Громадська організація «Науково-дослідний та консультатційно-практичний
центр бізнесу, маркетингу та права», Україна

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

«СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ, СУСПІЛЬСТВА ТА
ПІДПРИЄМНИЦТВА»

«SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY,
SOCIETY AND ENTREPRENEURSHIP»

(SDESE2023)

27-28 квітня 2023 року

Івано-Франківськ, 2023

УДК 502.131.1(06)+330.3(06)

С 76

С 76 Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва [Електронний ресурс]: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф., Івано-Франківськ, 27-28 квітня 2023 р./ За ред. І. Перевозової. – Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. – 810 с.
– Електронні текстові дані. – Режим доступу :
<https://cutt.ly/HwwGUIGa>
ISBN 978-617-95283-3-0

До збірника увійшли наукові матеріали, тези доповідей, подані учасниками до Організаційного комітету конференції, у яких в багатоаспектному вимірі розглядаються проблеми та перспективи сталого розвитку економіки, суспільства та підприємництва за різними рівнями теоретичного узагальнення, сферами практичної реалізації тощо.

Матеріали будуть актуальними для здобувачів вищої освіти різних рівнів, вчених, науковців і викладачів у галузях управління та адміністрування, освіти, гуманітарних, соціально-поведінкових, природничих та аграрних наук, сфери обслуговування, транспорту, інженерії та інш.

Тексти публікуються в авторській редакції мовою оригіналу.

За науковий зміст, якість поданих матеріалів та використані джерела відповідають автори (для здобувачів всіх освітніх рівнів їх наукові керівники).

УДК 502.131.1(06)+330.3(06)

ISBN 978-617-95283-3-0

© Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу, 2023

© Перевозова І.В., 2023

© Автори матеріалів, 2023

© Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова комітету: Чудик Ігор, д-р техн. наук, проректор з науково-педагогічної роботи Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Співголови комітету:

Півняк Геннадій, ректор, акад. НАН України, д. тех. н., професор, Національний ТУ «Дніпровська політехніка», Україна

Базалук Олег, др., проф., Гуандунський університет нафтохімічних технологій, Китай

Сигідус Каміл, PhD, Голова правління Фонду SCIRE, Варшава, Польща

Кучер Анатолій, др., проф., с.н.с., Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Перевозова Ірина, д.е.н., проф., завідувач кафедри підприємництва та маркетингу Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, Україна, голова ради ГО «Науково-дослідний та консультативно-практичний центр бізнесу, маркетингу та права»

Ніценко Віталій, д.е.н., проф., Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна

Члени комітету:

Азіз Нурулнадван, др., проф., Технологічний університет МАРА, Малайзія

Акансу Селахаддін Орхан, др., проф., Університет Ерчієс, Кайсері, Туреччина

Балежентис Томас, др., проф. Вільнюський університет, Литва

Бережницька Уляна, к.е.н., доцент, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна

Блюмель Андерс, голова департаменту фінансів та матеріального забезпечення центрального управління міста Пйоснек, Німеччина

Мохд Хелми Абд Вахаб, PhD Університет Тун Хуссейн Малайзія, Малайзія

Гораль Ліліана, д.е.н., проф., Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна

Гулуа Екатерине, PhD, Тбіліський державний університет імені Іване Джавахішвілі, Грузія

Діван Маріо Жосе, Др., Проф. Національний університет Ла-Пампа, Аргентина

Запухляк Іванна, д.е.н., проф., Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна

Заєд Нурул Мухамед, Університет бізнесу і технологій, Бангладеш

Ісмаїлова Хаджар Гафар кизи, к.е.н. Азербайджанський державний університет нафти та промисловості, Азербайджан

Йоценко Василь, к.т.н, проф., Інститут радіоактивності навколишнього середовища Університет Фукусіма, Японія

Кафка Софія, д.е.н., проф., Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна

Ковальчук Світлана, д.е.н., проф., Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, Україна

Лирик Ірина, к.е.н., доцент, Президент ГО «Українська асоціація Маркетингу»
Мардані Аббас, др., с.н.с. Університет Південної Флориди, США
Майнка Марсель, к.е.н. керуючий партнер Geothermics Mainka Erdwärme & Brunnenbau GmbH, Німеччина
Михайлишин Лілія, д.е.н., проф., Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна
Мохамадіан Масуд, др., проф. Університет Канберри, Австралія
Мухамед Іссе Суді, магістр бізнес-адміністрування, Університет Куал Лумпуру, Малазія
Павлов Костянтин, д.е.н., професор, Волинський національний університет імені Лесі Українки; член правління ГО «Інститут економічних та еколого-енергетичних досліджень»;
Павлова Олена, д.е.н., проф., Волинський національний університет імені Лесі Українки; член правління ГО «Інститут економічних та еколого-енергетичних досліджень», Україна
Півняк Геннадій, акад. НАН України, д. тех. н., професор, Національний ТУ «Дніпровська політехніка», Україна
Полянська Алла, д.е.н., проф., Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна
Репіна Інна, д.е.н., проф., Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна
Рустамов Ільхам Саміль огли, к.е.н. доцент, Азербайджанський державний університет нафти та промисловості, Азербайджан
Сабірова Мадіна, к.е.н., Казахський агротехнічний університет імені Сакена Сейфулліна, Казахстан
Сіmkів Лілія, д.е.н., проф., Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна
Сала Даріуш, др, АГХ Гірничо-металургійна Академія в Кракові, Польща
Сасалак Тонгкау, Др., Доц. Університет Сонгхла Раджабхат, Таїланд
Фадєєва Ірина, проф., Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна
Федорченко Андрій, д.е.н., проф., Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна
Філюк Галина, д.е.н., проф., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
Хаоуас Ілхам, др., доц., Університет Абу-Дабі, Об'єднані Арабські Емірати
Цабелкова Інна, др., доц., Чеський університет наук про життя, Чехія

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
заборонено

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ЦИФРОВІЗАЦІЯ – СУЧАСНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Уляна САВКІВ ¹ , Галина СИДОР ² , Андрій ТИМКІВ ²	29
SMART VS TRADITIONAL BUILDING IN CONDITIONS OF GLOBAL CRYSIS	
Alla POLYANSKA ¹ , Dariush CICHON ² , Oleg MYKYTUK ¹	31
ЗАСТОСУВАННЯ СПЛАЙНУ БАГОТОВИМІРНОЇ АДАПТИВНОЇ РЕГРЕСІЇ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ЕКОНОМІКО-ЦИФРОВИХ ІНДИКАТОРІВ НА РІВЕНЬ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ	
Віталія КОЙБІЧУК, Діана ХАРЧЕНКО	33
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ДИДЖІТАЛІЗАЦІЇ	
Олена БОРИСЮК	35
РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	
Софія ТЕСЛЮК, Владислава ЛОЗОВИК	37
THE EUROPEAN GREEN DEAL IN THE TRANSITION TO A CIRCULAR ECONOMY AND SUSTAINABLE MOBILITY	
Felix Tetteh AGOE, Larysa LYTUVYNNENKO	40
ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	
Вікторія БІЛОШАПКА	43
ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ В УКРАЇНІ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ	
Руслана БАРАБАЛЮК, Олександр ГАРБУЗ	46
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	
Олена КІРДІНА, Олена СТЕШЕНКО	48
ЗАОЩАДЖЕННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ: МОТИВИ ТА ФОРМИ	
Юлія ГАРКУША	50
БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ЯК ЗАПОРУКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	
Світлана ДЖЕРЕЛЕЙКО	52
ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Людмила ДОЛОКА, Катерина ЖУРАВЕЛЬ	54
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК БАЗОВИХ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ	
Валентина ДЯТЛОВА ¹ , Діна ЄРОХІНА ² , Валерія ПИСАРЕНКО ¹	57

Олена БОРИСЯК, Назар ПОКОЙОВИЙ	603
ГЛОБАЛЬНІ КЛІМАТИЧНІ ЗМІНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ВІТЧИЗНЯНЕ КОРМОВИРОБНИЦТВО	
Ірина ВОРОНЕЦЬКА, Наталія ЮРЧУК	605
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ДОРАДНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	
Мар'яна ГУМЕНЮК, Дмитро НЕМІШ	608
СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	
Олександр АВЕРЧЕВ, Марія НІКІТЕНКО	610
ОЦІНКА ЗРАЗКІВ ЩАВЛЮ –RUMEX ЗА ЦІННИМИ ГОСПОДАРСЬКИМИ ОЗНАКАМИ	
Любов КНІГНІЦЬКА	612
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДОБРИВ ЗА ОРГАНІЧНОГО ВИРОЩУВАННЯ ГРЕЧКИ	
Галина КУНИЧАК, Ольга ДУТЧАК	615
СЕКЦІЯ 8. СТАЛА ЕКОНОМІКА РЕСУРСІВ СИРОВИННО-ПРОДУКТОВА ПРОСТЕЖУВАНІСТЬ ЯК ЧИННИК СТАЛОЇ ЕКОНОМІКИ РЕСУРСІВ	
Сергій ВЕРБИЦЬКИЙ, Олександр КУЦЬ, Наталія ПАЦЕРА	619
ЕКОМОНІТОРИНГ ЯКОСТІ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ЯК СКЛАДОВА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	
Андрій КОНДУР	622
УДОСКОНАЛЕННЯ РЕНТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Володимир КАСЮХНИЧ	624
СТАЛИЙ РОЗВИТОК УПРАВЛІННЯ ЛІСАМИ В УКРАЇНІ	
Олена МАРЦЕНЮК	626
ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ДО МІСЬКИХ ПАРКІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	
Микола ПЕТРУШЕНКО, Наталія ВЕРНІГОРОВА	628
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	
Марія МАЙБОРОДА, Юрій ПИСЬМЕННИЙ	630
СЕКЦІЯ 9. ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ	
ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ	
Вероніка ЧАЛА, Дарія ВИДАЙ	633
ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ВЕКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ	
ВАЛЕРІЯ ВОВК	635

господарствата потенційні можливості для українських розробників. Міжнародний консультант Фортунато КОСТАНТИНО (Fortunato COSTANTINO). Офіс Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні в рамках проекту «Підтримка зеленого відновлення в Україні». 16 травня 2022 року. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-11/FINAL%20REPORT%20UNDP%20LH%20CARBON%20FARMING%20UKR.pdf>.

3. Борисяк О. Розбудова кліматичної політики на енергетичному ринку: передумови, виклики і переваги. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32, № 2. С. 22-32.

4. Борисяк О.В. Перехід до кліматично-нейтральних інновацій підприємств на енергетичному ринку. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 67. С. 92-97.

5. Гнап І. Презентація «Технологія вирощування та культивування біомаси». Практичний семінар «День енергетичного поля» 30 травня 2017 р.

УДК 338.2:502:631.1

ГЛОБАЛЬНІ КЛІМАТИЧНІ ЗМІНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ВІТЧИЗНЯНЕ КОРМОВИРОБНИЦТВО

ІРИНА ВОРОНЕЦЬКА, НАТАЛІЯ ЮРЧУК

Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН, Україна

Значення кормовиробництва у подоланні першочергових і невідкладних проблем розвитку України на сучасному етапі не оцінене на належному рівні попри те, що галузь займає чільне місце у вирішенні низки питань соціального, продовольчого, екологічного характеру. Основним орієнтиром у формуванні ринкової платформи в галузі повинні бути реальні й потенційні потреби тваринництва у якісних, високопродуктивних, екологічно безпечних кормах як основних засобах виробництва тваринницької продукції. Через результати діяльності в тваринництві кормовиробництво опосередковано визначає стан продовольчої безпеки в Україні. Зв'язок галузі з рослинництвом демонструє низку соціальних та екологічних наслідків, які позитивно впливають на якість і рівень життя сільських територій.

Створення міцної кормової бази є нагальним завданням агробізнесу, який займається виробництвом тваринницької продукції, адже рівень продуктивності сільськогосподарських тварин залежить на 50-80% від їх годівлі.

Аналіз сучасного стану розвитку польового кормовиробництва в Україні за останні кілька років залишається незмінним і характеризується скороченням посівних площ кормових культур. За період 1990-2021 рр. площа під кормовими культурами зменшилася з 11,9 млн га до 1,5 млн га або на 87,%, за період 2000-2021 рр. на 78,2%. За останні 12 років значним чином зменшилася площа посіву трав: багаторічних на 2036,7 тис. га або на 71,2%, однорічних на 1489,3 тис. га або на 84,9%. Однак зросла частка посіву багаторічних трав в загальній площі посіву кормових культур на 12,9%, а однорічних трав зменшилася на 7,6%. В цілому частка кормових культур у загальній посівній площі зменшилась за період 2000-

2021 рр. з 26% до 5,4%, або на 20,6% [1].

Європейська інтеграція активізувалася із отриманням Україною статусу кандидата на вступ до ЄС у 2022 р., поглиблюючи і прискорюючи процеси, які почалися після підписання Україною угоди про асоціацію.

Війна стала тим негативним зовнішнім фактором, який уповільнив виконання Україною власних зобов'язань у сфері охорони довкілля, але не змінив напрям руху Європейським зеленим курсом та відбудову вітчизняної економіки за принципами сталого розвитку. Зокрема, у 2022 р. Україна посіла 37 місце (зі 163 країн світу) у рейтингу сталого розвитку, який щорічно складається ООН і Фондом Bertelsmann. Впровадження та дотримання європейських екологічних норм є важливим фактором забезпечення імплементації положень Угоди про асоціацію. Нині триває розробка Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050р., мета якої – досягнення декарбонізації економіки та кліматичної нейтральності [2].

Сільськогосподарське виробництво є однією з причин зміни клімату, в той же час зміна клімату безпосередньо впливає на нього і має адаптуватися до нього, це ж стосується і кормовиробництва, як галузі сільського господарства.

Розглянемо наслідки зміни клімату для вітчизняного кормовиробництва[3; 4]:

- Зміна регіонів вирощування зернових та олійних культур: до 2030 р. можна очікувати сприятливих кліматичних умов для вирощування ріпаку в більшості областей Полісся, несприятливих – в областях південного Степу; до 2030 р. можливе підвищення урожайності ярого ячменю в середньому на 15-20%, однак, у південних та південно-східних областях його урожай може зменшитись на 15-25%; максимальний рівень ризику для кукурудзи (недоотриманий урожай може досягати 20-30%) ймовірний в областях Південного степу, Харківській, Луганській, Донецькій та Дніпропетровській областях; до 2030 р. навіть у північному Поліссі зможуть повноцінно визрівати ранньо- та середньостиглі сорти соняшника, можна очікувати високу врожайність, одночасно можливо стійке зниження врожайності цієї культури в зоні Степу через погіршення зволоження ґрунту (для зменшення втрат у цій зоні доцільно сіяти соняшник під зиму); сприятливі умови для вирощування сої збережуться до 2030 р. в усіх ґрунтово-кліматичних зонах країни, крім північних і західних районів Полісся, у Степу ризик ймовірного недобору урожаю складатиме 20-30%.

- Поширення ареалу шкідників, збудників хвороб, карантинних об'єктів, збільшення їхньої чисельності та кількості генерацій.

- Доступність, кількість, різноманітність та якість кормових ресурсів, питної води.

- Погіршення пасовищних угідь може негативно впливати на кормову базу, особливо у малих агровиробників (малі сільськогосподарські господарства використовують 34,7% зелених кормів у загальній структурі годівлі, підприємства – 15,5%).

Для адаптації кормовиробництва до кліматичних змін необхідно:

- диверсифікувати кормовиробництво з урахуванням сучасного

агрокліматичного районування територій;

- використовувати для кормовиробництва адаптовані до місцевих умов і стійкі високопродуктивні однорічні та багаторічні трави, зернобобові сумішки, травосуміші;
- впроваджувати системи лукопасовищного кормовиробництва на природних кормових угіддях;
- оптимізація структури сінокосів та пасовищ для підвищення їхньої опірності до екстремальних погодних умов, забезпечення затінення (природного або штучного);
- впровадження розумного землеробства;
- зміщення термінів сівби ярих культур на більш ранні, озимих – на більш пізні дати, що забезпечить ефективне використання посівами запасів вологи у ґрунті;
- удосконалення системи моніторингу за хворобами та шкідниками;
- створення страхових запасів кормів для запобігання втрат від посух [3; 4].

Впровадження вказаних заходів сприятиме зростанню біорізноманіття, захисту довкілля, розвитку агробізнесу та соціально-економічному розвитку сільських територій.

Кліматичні зміни є комплексною проблемою й потребують комплексних системних рішень, в цих умовах зростає значення економічного, екологічного і соціального аспектів сталого виробництва кормів. Україна має значний потенціал виробництва кормів, яке має стати кліматично орієнтованим, враховувати складові захисту довкілля та кліматичних змін.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики в Україні: офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. Національна безпека і оборона. 2022. №1-2 (187-188). С. 37-42. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf.
3. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <https://www.fao.org/home/en/>.
4. Як впливає зміна клімату на ведення сільського господарства в Україні. URL: <https://kurkul.com/spetsproekty/425-yak-vplivaye-zmina-klimatu-na-vedennya-silskogo-gospodarstva-v-ukrayini>.

Наукове електронне видання

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ, СУСПІЛЬСТВА ТА
ПІДПРИЄМНИЦТВА»
«SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY,
SOCIETY AND ENTREPRENEURSHIP»
(SDESE2023)

27-28 квітня 2023 року

Відповідальна за випуск: Перемозова І.В.

Комп'ютерна верстка: Васирик О.Б.
Обельницька Х.В.
Осадца Л.В.
Перемозова І.В.

Підп. до друку 25.04.2023 р. Об'єм даних 8,59 Мб.

Зам. №25/04-1. Ум. друк. арк. 53,1. ФОП Кошовий Б.-П.О. Львівська обл. м.
Винники, вул. Руська, 3 Ел. пошта: publisher@pbpk.com.ua. Тел. 093-485-45-95
Свідоцтво ДК №7657 від 05.09.2022 р.